

Μικρογραφία σε χειρόγραφο, Η ελεημοσύνη και οι μοναχοί, 11ος αιώνας, "Ψαλτήριο του Chludov" Ms. 129 d, fol. 35 r., Ιστορικό Μουσείο Μόσχας.

Manuscript illustration, *Charity and the Monks*, 11th century (Chludov Psalter, ms 129 d, fol. 35r., Moscow Historical Museum).

Περί της στάσεως του Ελαιοσταφύλου και Ελαδίου Ιωάννου, νοταρίου

Φίλε μου, Νικαεύ ορφανοτρόφε, μόλις έλαβα την επιστολή του γελοίου λαβδακιστή, του νέου Τυνδαρεώνη, που με στολίζει με όλα τα επίθετα του ελαιοφιλούς λεξιλογίου του και με λέει μαστιγία, μελαγχολία, κάθαγμα, μαστιγα βαρβαρική, λύκο Αράβιο, κυνάριον. Κι όλα αυτά γιατί αποκάλυψα τη συνωμοσία των ελαιόβροχων και ελαιοφιλοφάγων, που έγινε στον πύργο του Ελαδά στη Λήμνο. Ναι, στην Λήμνο, και μη ρωτάς γιατί σε ένα νησί φημισμένο από παλιά, όχι για λάδια, αλλά για τα λήμνια κακά και τα κρασιά του. Κι επειδή έλειπες στην Καισάρεια για καιρό, μάλλον σου λείπουν επεισόδια από την στάση του Ελαδίου, που υπό το κάλυμμα γιορτής ελαιοσταφύλου (άκουσον, άκουσον τί βρήκαν στους μύθους και στα ελληνικά χαρτιά τους οι ελεεινοί και που για τον πολύ τον κόσμο τον αγράμματο ήταν μια υπόθεση εμπορίας σταφυλιών και ελαίου), ετοίμαζαν την νέα αθεΐα τους οι παγανιστές στεφανωμένοι με κλαδιά ελιάς, λέει, του δένδρου της Παλλάδος. Φτάσανε οι άθεοι να μιλούν για μυστικά δείπνα και συμπόσια σε κήπο Ελαιών (συμβολικά ή συνωμοτικά βεβαίως, γιατί πού ελαιώνες στο νησί) κηρύσσοντας μάλιστα ότι από τους ελαιώνες ξεκίνησε η σωτηρία, μα εγώ θα 'λεγα η προδοσία του νέου Ιούδα.

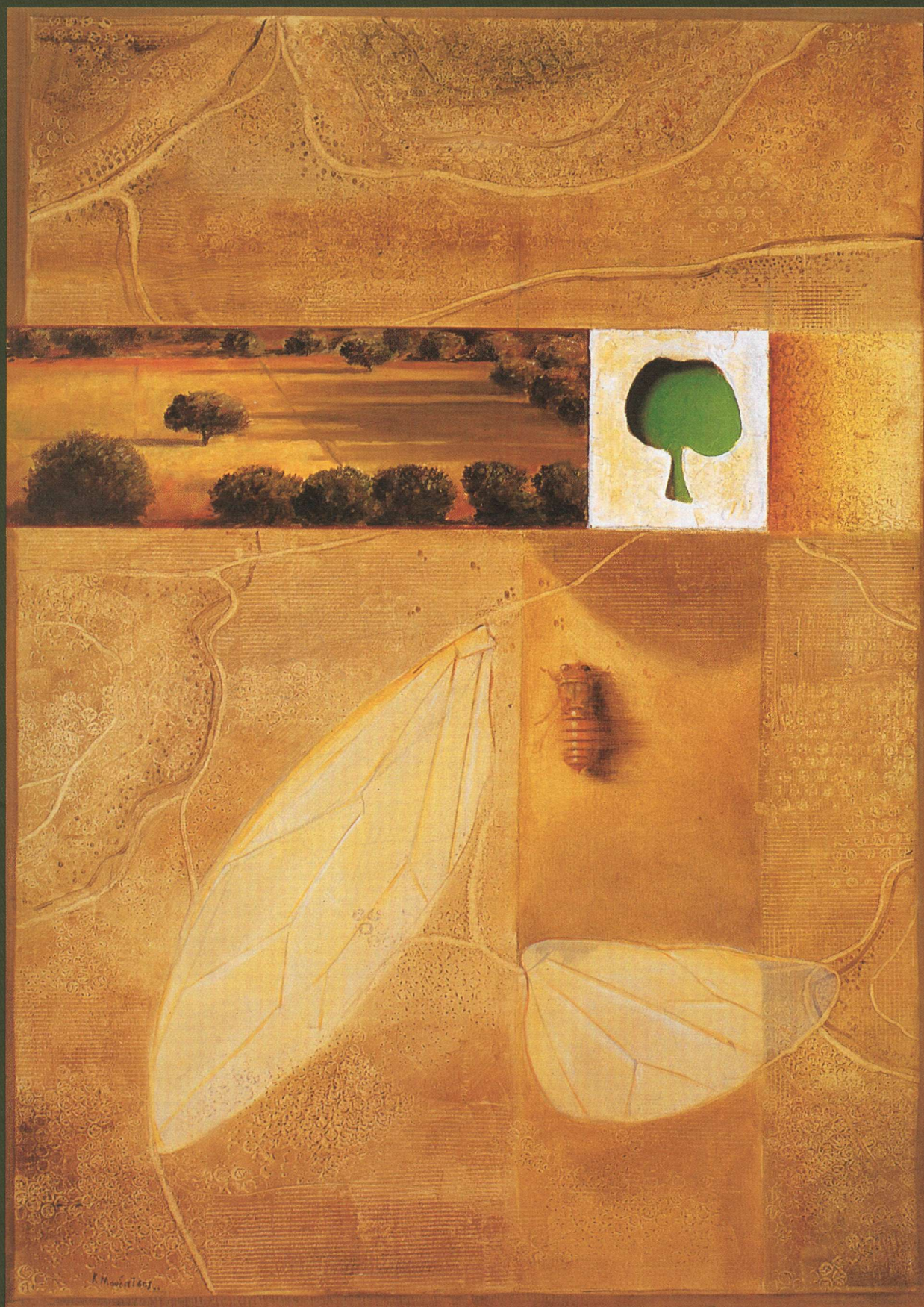
Στο συμπόσιό του, λοιπόν, ο Ελαδάς κάλεσε στον πύργο του στη Λήμνο, με προτροπή του μάγιστρου, όλους τους λαβδακιστές Ελαδάδες και Ελαδικούς, όσων στην υπογραφή τὸ πρὸ τοῦ λάμβδα εἶναι παλαιοῦ ἐψίλατο, κι ας έγγραφαν πια τα τελευταία χρόνια με δύο λάμβδα και με δασεία το όνομά τους, αυτοί οι φαντασμένοι αρχοντοχωριάτες, τα λαδικά εκ των Ελλάδων ή μάλλον των Ελαδάδων, δηλαδή των λαδάδων χώρα. Κι όπως αντιλαμβάνεσαι, βρέθηκαν όλα μαζί τα λήμνια κακά συναγμένα σε ένα πύργο. Έτσι, ήρθαν από την Πόλη ο μάγιστρος Ιωάννης ο Ελαδάς, επηρμένος ως Ελλαδάς, ο πατρίκιος Κωνσταντίνος ο Ελαδικός και δυο τρεις άλλοι Ελαδάδες από την Πριήνη ή την Σμύρνη και την Πελοπόννησο. Κι ακόμη στο κλητόριο υπήκουσαν (πίστευαν οι ανόητοι πως θα πουλήσουν λάδι σε εμπόρους της Πόλης) οι ανυποψίαστοι για την σπουδαιότητα της ορθογραφικής παρουσίας και ταυτότητάς τους χωριάτες Ελαδικοί, Βλάσιος και Βασίλειος από την Χαλκιδική, όμοιοι κι ίσοι με τον Λήμνιο Ελαδά, και τέλος ο απαίδευτος πατραλοίας, βουλγαρόφρων και δραπέτης Ρεντάκιος ο Ελαδικός από την Σπάρτη, συγγενής του πρωτεργάτη της μάζωξης, του μάγιστρου.

Ποιός είναι αυτός ο μάγιστρος; Μα, φίλε μου, έχει βουΐξει όλη η Πόλη. Ναι, σε βλέπω να αναρωτιέσαι και να μη θέλεις να το πιστέψεις, αν και καλά υποπτεύθηκες ότι είναι ο μάγιστρος Νικήτας ο Ελαδικός, ο δόλιος συμπέθερος του αυτοκράτορα, ναι ο μάγιστρος από την Λάρισα, αυτός που με τα γραμματικά του πιάνεται πιο αρχαίος από τους αρχαίους, πιο Έλλην από τους Έλληνες, κι ας είναι ο πιο Ελαδικός από τους Ελαδάδες και Ελαδικούς. Ο πατριώτης, το φιλαράκι του Θεσσαλονίκης, που, όπως καλά γνωρίζεις, είχε από καιρό καβαλήσει το καλάμι και, αφού συμπεθέρισε ακόμη και με τον τσάρο των Βουλγάρων, ονειρευόταν πορφύρα ο παλιολαδάς και χρυσοτρίκλινα μέγαρα φωτισμένα με πολυελαίους πεντακοσίων κανδηλιών σαν το Πανάγιο Τάφο και

Κότινος, ελαιογραφία, Κωστής Μουδάτσος, 2000.

Costis Moudatsos *Crown of Wild Olive* (oil), 2000.

Τραγουδιστής του καλοκαιριού, ελαιογραφία, Κωστής Μουδάτσος. 2001

Costis Moudatsos, *Singer of the Summer* (oil), 2001.

την Αγία Σοφία.. Μα τώρα πια γελά μαζί του όλη η Πόλη. Μετά από όσα γίνανε και θα σου διηγηθώ, τον ξόρισε ο αυτοκράτορας στον Ερμωτό, κοντά στον Γρανικό, να 'ναι κοντά στην Τροία των ηρώων του, απ' όπου σαν ξεφυλλισμένη ειρεσιώνη εκλιπαρεί λαδάκι, αυτός ο Λαδάς, που με στεφάνι ελιάς στην κεφαλή του μεγαλοπιάνεται για Ολύμπιος και Αχιλλέας.

Όμως, δεν τα 'χαν καλά υπολογίσει, δεν γνώριζαν οι κατωτικοί επαρχιώτες ότι αυτά τα ελαδικά καμώματα η του Βύζαντος δεν τα σηκώνει... Πού ακούστηκαν τέτοιες αιρετικές μωροφιλοδοξίες, εν μέσω Βυζαντίω, και μάλιστα από ένα γαρασδοειδή και εσθλαβωμένο, μέγα φρονούντα για την ευγένεια για να μη πω δυσγένειά του, από ένα γαΐδαρομούρη βλάχο, ένα Ελαδικό, από δύο γενιές τσαρούχι, που πιάνεται για γόνος όλων των αρχαίων από την Αθήνα και την Σπάρτη; Πού το 'βρε, αλήθεια, για να γράφει το όνομά του Έλλαδᾱς, αυτός ο Ελαδάς, το λαδομπούκαλο, ο ελαιοδόχος, ο μούργος και η μούργα, η ελαίαγνος, ο ελαιοκάπηλος, που έμαθε όλη την ιστορία του ελαδίου από τον Όμηρο ως τα Γεωπονικά και βάλθηκε ο δοκησίσοφος να λαβδακίσει το ελάδιον, να το εξισώσει με τον φρικτό του τόπο το Ελλάδαιον; Στους κόρακες τα γραμματικά και οι μικρογράμματες ορθογραφήσεις του...

Κάλεσε, λοιπόν, τους ανθρώπους του, ένα γύρω όλο το ελαιοφόρο Αιγαίο, κρυφά στην αρχή κι ύστερα φανερά, χωρίς να λογαριάζει κίνδυνο, για να ρίξουνε τον αυτοκράτορα. Και μόνο λείπανε από τη ελαδική μαφία οι λαδάδες από την Κρήτη, την Κύπρο, τον Πόντο και τα νησιά του Αδρία ως μέρη μακρινά και ασύμφορα στην στάση του Ελαδίου. Για την Καππαδοκία ούτε λόγος, ελιά και λάδι εκεί δεν τα γνωρίζουνε... Κι έπειτα η ελαδική ανταρσία κρίθηκε από τον πονηρό Λαρισαίο υπόθεση αποκλειστικά ελλαδική και διάλεξε ως πιο πρόσφορο σημείο μισοπέλαγα, ούτε πολύ μακριά ούτε πολύ κοντά στην Βασιλεύουσα, την Λήμνο, τον πύργο του Ελαδά, για να μπορεί να λαδώσει και το πλόιμο. Ήθελε να προσεταιριστεί τους εληγούς, ελαιοπαρόχους και τους Αβυδικούς που ελέγχουν τα στενά, πιστεύοντας ότι έλαιον θραύει κύμα θαλάσσης, λες και το σχέδιο του θα ήταν μια απλή ναυτική ιστορία σχεδιασμένη σαν αυτή που είχε στο νου του χρόνια τώρα για την Οσία Θεοκτίστη τη Λεσβία.

Μια και μιλήσαμε για οσίες, πρέπει να σου αναφέρω ότι εκάλεσε επίσης για συγκάλυψη ο υποκριτής και κάμποσες φημισμένες ταβερνιάρισσες, καμπαρετζούδες, τις μόνες που τιμά ως οσίες και που αλήθεια του αρμόζουν, την Άννα την Κατσιγάρα, την Ευδοκία την Καρακασίδα, την Ταμαρώζη, την Ρουμπαχλάδα, και την Μαγγανίνα, αρβανιτοβουλγάρες, τουρκαρμένισσες (Ρωμές κατά περίσταση και αφέντη), που μάγγανο έχουν το κορμί τους, λιοτρίβι-πατητήρι, για να βγάζουν το λάδι ή το κρασί των αρσενικών καρπών. Αργότερα πολλά ακούστηκαν για τα όργια που γίνανε στον πύργο, καθώς το λάδι που τις αλείφανε στις παννυχίδες έτρεχε μαζί με το κρασί σαν το ποτάμι και ότι όλοι τους τελικά δείχνανε προτίμηση στην Ρουμπαχλάδα, που είχε γεμάτα ελιές τα κωλομέρια της και ξάναβε τους Ελαδάδες. Κι αφού στόλισε τις μισές με κληματόφυλλα και τις άλλες με κλαδιά ελιάς κι αφού κρέμασε στο λαιμό τους αλειπτά, φυλακτά-φιαλίδια με δεσποτικό λάδι από την Βιθυνία, την Έφεσο και την Πάτρα, τους έδωσε (και πάλι για συγκάλυψη) να κρατούν μια κούπα Μονεμβάσιο οίνο και τις έβαλε να τον πλαισιώσουνε, όταν άνοιξε το συμπόσιο, χωρίς μια ευχή, ένα ευχέλαιο, μια ιερή παρουσία ή εικόνα.

Με λόγους συνωμοτικούς διευκρίνισε εκ προοιμίου ότι εμμένει και στην δασεία και στα δυο λάμβδα και ότι μέλημα και σύνθημα των νέων καιρών πρέπει να γίνει ο λαβδακισμός, που θα οδηγήσει στον ελλαδικό φωτισμό, κι ότι μόνον η Αθηνά, η θεά της ελιάς και της Σοφίας, γεννήθηκε από το κεφάλι του Δία (ώ παραμύθια γραίων παραλυμένων) και ότι η Παλλάδα είναι η Ελεημοσύνη, που από την κεφαλή της οι θείοι άνδρες βλέπουν ακόμη στα ενύπνιά τους να φυτρώνουν κλάδοι ελιάς. Και για να θολώσει τα νερά, σε περίπτωση που τον παρακολουθούσανε κατάσκοποι, το γύρισε σε ένα ερμαφρόδιτο εγκώμιο της ελιάς και της αμπέλου όχι βεβαίως της αληθινής, αλλά των αγαπημένων μύθων του. Βέβαια δύσκολα κατάφερε να μη προδοθούν οι βλέψεις και τα σχέδιά του και τελικά δεν βγήκε λάδι, όπως υπολόγιζε.

Κι άκουσε, φίλε μου, με τι μαεστρία οργάνωσε το συμπόσιο, ώστε ενώ μιλούσε για το αμπέλι, εγκωμιάζε την ελιά, δηλαδή την αφεντιά του, ενώ υμνούσε την αυτοκρατορική άμπελο, περνούσε τα μηνύματα για την στάση του Ελλαδίου του. Άρχισε να μιλά για την συμπάθεια που δήθεν δείχνει η ελιά στο αμπέλι και για ένα φανταστικό καρπό, τον ελαιοστάφυλο. Αλήθεια, δεν ξέρω που τον βρήκε ή αν τον φαντάστηκε, αλλά κάποιος από το βασιλικό σκριπτόριο μου είπε ότι τον αναφέρει στα Γεωπονικά του ο Κασσιανός Βάσσος, έργο που αντιγράφει αυτόν τον καιρό για τον αυτοκράτορα. Την συμπάθεια αυτή, συνέχισε ο μάγιστρος, (εσύ βέβαια, φίλε μου,

καταλάβαινε την υποκρισία αυτή), την καταδεικνύει το γεγονός ότι, αν κεντρισθεί ελιά σε κλήμα, το δέντρο που θα βγει θα δώσει και σταφύλια και ελιές μαζί. Αnéφερε μάλιστα ότι πολλοί έχουν δει το δέντρο αυτό στην Λιβύη (Θεέ και Κύριε, τί σοφίστηκε ο Σαρακηνόφρων) και έχουν γευθεί τον καρπό του, που μοιάζει στη γεύση με σταφύλι και ελιά μαζί και ότι οι παλαιοί Ρωμαίοι το λέγανε ουβολίβα. Καταλαβαίνεις πλέον με μια τέτοια συγκεκαλυμμένη ομολογία το μέγεθος της προδοσίας. Πρόκειται, φίλτατε, για έγκλημα καθοσίωσης και τυραννίας, όταν λίγο πολύ αυτός είναι η ελιά που κεντρίστηκε πάνω στο αυτοκρατορικό κλήμα, συμπεθέρισε με τον αυτοκράτορα και όταν epαίρεται ότι έχει την γεύση σταφυλής ο παλιολαδάς, η θρούμπα, η θλαστή, η κολυμπάδα ελαία, που πιάνεται για βότρους και για χρυσοστάφυλο. Αλλά δεν φτάνει μόνο αυτό, έβαλε και τους άλλους με δικά του κείμενα, μάλλον κλεμμένα από παλαιούς, να πουν τα ίδια.

Σηκώθηκε ο μάγιστρος Ιωάννης ο Ελαδάς και απήγγειλε χωρίς να καταλαβαίνει τι λέει: *καί λιπαρῆς εὔβοτρυν ἄν' ὀργάδα καρπὸς ἐλαίας θάλλει ἐρισταφύλων πάντοσε θειλοπέδων*, δηλαδή και μες στον αμπελόκηπο ανάμεσα στα θαυμαστά σταφύλια θάλλει ο λιπαρός καρπός της ελιάς. Δεν χρειάζονται, νομίζω, ερμηνείες, σε ποιους ανάμεσα θάλλει ο γεννάδας Ταγγό-Ελαδάς.

Ένας άλλος από την Σμύρνη, χρόνια γεωμέτρης στα λιόφυτα της Βιθυνίας, έκαμε επίδειξη για ό,τι δεν νοούσε: *Εἰπέ νομεῦ, τίνος εἰσὶ φυτῶν στίχες; Αἱ μὲν ἐλαῖαι Παλλάδος, αἱ δὲ πέριξ ἡμερίδες Βρομίου*, δηλαδή, (αν είναι δυνατόν οι βοσκοί να ορίζουν σε ποιόν ανήκει τι, αλλά από τους χωριάτες όλα να τα περιμένεις) οι ελιές ανήκουν στην Παλλάδα (στον Παλιολαδά ή στην Παλιοελλάδα) και τα αμπέλια στον βρομιάρη. Βέβαια, ο μάγιστρος υποστήριξε ότι με το βρόμιος μη νοηθεί κάποιος βρομιάρης, αλλά ο βροντερός Διόνυσος, αν και ο πανούργος άλλον στόχευε και καθύβριζε, τον αυτοκράτορα δίχως άλλο. Φίλε μου, δεν νομίζω ότι υπερβάλλω σε καχυποψία.

Κι αν θεωρείς ότι είμαι υπερβολικός, να και η συνέχεια από τον όντως βρομερό, τον αδίστακτο Ρεντάκιο, τον συγγενή του μάγιστρου, που μίλησε για μια ελιά που, ενώ υποβαστάζει και στηρίζει μια κληματαριά, πνίγεται και συνθλίβεται από το βάρος της: *Παλλάδος εἰμὶ φυτὸν Βρομίου τί μὲ θλίβετε κλῶνες; Ἄρατε τοὺς βότρυας παρθένος οὐ μεθύω*, δηλαδή, σαν να τινάζει κάτω ο άνανδρος την βασιλική αναδενδράδα, όταν καλεί: άρατε τους βασιλικούς βότρυας, δεν τους αντέχω, ας τους ξεφορτωθούμε, στασιάζω εγώ ο ελαδικός, ο λάτρης της Παλλάδος.

Και λες για να κλείσει αυτό το ρεζιλίκι ο νέος Έλλην έβαλε τον Λήμνιο Ελαδά και τους λαδάδες από την Χαλκιδική να πουν δυο λέξεις ελληνικές για την *άλινήκτειραν ἐλαίην* ή την *πέρκην ἤδη χρυσοχίτων' ἐλάην*, μα αυτοί δεν ήξεραν ούτε γραφή ούτε ανάγνωση οι φτωχοί και τα απήγγειλε εκ προσώπου, αντ' αυτών, ο δόλιος μάγιστρος: "Δέξου, Αφροδίτη, τα φτωχά δώρα του φτωχού Λεωνίδη, πέντε ρώγες σταφυλιού, ένα πρώιμο σύκο και αυτήν την ελιά που την μάδησα και την έβαλα στο αλατόνερο" ή "Ένα ρόδι, σύκα, ένα τσαμπί σταφύλι, ένα μήλο, ένα καρύδι, ένα αγγούρι και μια ελιά που ο χρυσός χιτώνας της φλούδας της άρχισε να μαυρίζει, αυτά σου αναθέτει, Πρίαπε, ο Λάμων ο κηπουρός, ευχόμενος ακμή στα δέντρα και στο κορμί του".

Το πρωί της τέταρτης μέρας ούτε η Παλλάδα ούτε η Αφροδίτη μα ούτε ο Πρίαπος δεν τους χάρισε ακμή στα δέντρα τους και τα κορμιά τους, αλλά οι άνθρωποι του χριστιανού αυτοκράτορα τους συνέλαβαν όλους, την ώρα που αντιμάχονταν για να κερδίσουν τον θαλερό ελαιώνα της Ρουμπαχλάδας, που κραύγαζε αξιμέρωτα αποκαμωμένη: Φάτε λάδι κι ελάτε βράδυ. Κι από τότε οι ιστορίες δίνουν και παίρνουν για τους Ελαδικούς. Σάτιρες, κανόνες και ιαμβεία από τους λογίους, μα και αγυρτικά άσματα, σαν αυτά που αγαπούν οι Παφλαγόνες και τραγουδά ο κόσμος στις ταβέρνες και τα πανηγύρια, είναι στα στόματα όλων για τα παθήματα των Ελαδικών και για το ελάδι. Προχθές ακόμη μου διαβάσανε το Συναξάρι του τιμημένου γαϊδάρου, όπου ένας γαΐδαρος καταδικάζεται, γιατί έφαγε μαρούλι λαδωμένο σε περίοδο νηστείας και ένα άλλο για την Ελαία την κερά Γουμένισσα, που πήγε μάρτυρας υπεράσπισης του σταφυλιού μπροστά στον βασιλιά Κυδώνιο.

Μα όλους τους ξεπέρασαν οι λόγιοι μοναχοί, οι Κυριώτες, που λες και έχουν βαλθεί να αποτελειώσουν την ελαδική μωρία με τα επιγράμματά τους. Το Ελ(λ)άδιον με δύο ή ένα λάμβδα, με ή χωρίς δασεία, και βέβαια η ελιά, μάνα και κόρη, δέντρο και καρπός, δεν θέλουν εγκώμια τελικά, θέλουν, ραβδιές, κλαδέματα, τριβεία και μάγγανα να βγει το ελάδι. Και ας το νοήσουν μια για πάντα οι Κατωτικοί νεόπλουτοι και επηρμένοι, άλλος ο λαμπρός κόσμος της πορφύρας και της θείας Σοφίας στον οφθαλμό της οικουμένης, την Κωνσταντινούπολη, κι άλλο η βαρβαρότης της φαρδανάπλας, της αμόργης, της λαδιάς στην Ελλάδα, των λαδάδων την χώρα.

Φίλε μου, ίσως σε κούρασα με λεπτομέρειες περισσές, αλλά το λακωνίζειν είναι του μάγιστρου αρετή, όχι δική μας. Ταιριάζει μόνον στην ερημιά και στην πενία, στη ζαρωμένη ελιά των Ελαδικών, καθώς ξερός, στενός και πάμπτωχος είναι ο χώρος και το μέλλον τους. Εμείς εδώ στην Πόλη έχομε την πληθύ της Θεού Σοφίας χρισμένοι το Μέγα του Έλεος. Έτσι, λοιπόν, θα κλείσω πλούσια και πληθωρικά με όσα επιγράμματα μού στείλανε οι Κυριώτες σε ευγνωμοσύνη για την αποκάλυψη της συνωμοσίας. Το ένα μιλά για κάποιον που πήγε την Ελλάδα και μόνον που την πρωτοαντίκρουσε αγροικίσθηκε: " Αυτός στην Μπαρμπαριά δεν πήγε για να βαρβαρωθεί, μα στην Ελλάδα ". Το άλλο κάνει λόγο για τα μνημεία και τους νεκρούς σοφούς της Αττικής, αντίθετα με την εδώ ζώσα πίστη και Θεού Σοφία που μας στολίζει: " Αθήνα την Βασιλεύουσα προσκύνει, γιατί όσο κι αν εσύ καυχιέσαι για τις ελιές σου, όμως αυτή κρατεί τα σκήπτρα ". Σε ένα τρίτο επίγραμμα υμνείται η ελαιοφόρος Βιθυνία με την Νίκαια, την φύλακα και αρωγό του Βυζαντίου μας, που σε όλα νικά και μηδενίζει την Ελαδική μωρία. Φίλε μου, είναι πατρίδα μας η Νίκαια και γι' αυτό το μοιράζομαι μαζί σου.

Τρεις είναι οι πόλεις της ελιάς

Νίκαια, Πραϊνεστός και του Ερεχθέως.

Όμως, Αθήνα, για τις ελιές σου μην καυχιέσαι,

έχει κι η Νίκαια από αυτές κι ακόμη αμπέλια

λιβάδια, κήπους, δέντρα, ζώα και λίμνη.

Σε όλα νικά, όπως λέει και το όνομά της.

On the Oily Doings Behind the Attempted Coup of *Elaiostaphylon* and of *Eladion* by Palace Secretary Ioannis

This piece, which in the original is highly amusing, is so reliant upon word play that it is beyond translation. We offer a paraphrase, which is the best we can do for those unfortunate enough not to be able to read the original Greek. The text relies on verbal play with the words 'elaia' or 'olive', on the one hand, and 'Hellas' or 'Greece', on the other, and their derivatives. Thus the word 'Eladas' and 'Eladikos' refer both to Helladic people, i.e. people originating from mainland Greece, as well as to 'eladades' or sellers of olive oil.

The text is in the form of a letter by the palace secretary Ioannis, citizen of Constantinople, originating from Nicaea, sent to his friend who lives in Nicaea (called Nicaeus). They are both representatives of an identity beyond the Helladic Greekness of the mainland. This Greekness is represented by the glory of the Byzantine Empire and of its Emperor, by the Church of Hagia Sophia and by the grapevine, symbol of the Byzantine throne. According to the author of this letter, the magister Niketas Eladikos of Larisa, mainland Greece, father-in-law to the Emperor, instigated the attempted coup by urging another 'Eladikos' or Helladic Greek, the Eladas of Lemnos, to invite many Helladics from various parts of mainland and island Greece to his castle on Lemnos. The ostensible reason for this gathering was to celebrate the 'elaiostaphylos' or the legendary hybrid fruit of olive (*elaia*)-cum-grape (*staphylos*). To do this, the conspirators extolled the virtues of the olive and presented themselves as exclusive inheritors of the glory of the ancient Greek or Helladic heritage, symbolised by the olive. They held symposia, recited verses, read out speeches, performed rituals and even orgies in which the 'elaion' or 'olive oil' held a predominant position and superimposed itself upon, or rather, was joined to wine and the grape, symbols of the Emperor's power. At the same time the Helladic conspirators, presented as greasy, uneducated country bumpkins by the palace secretary, insisted on presenting their connection with the oil (*eladin*, spelt with one 'l') as etymologically associated with *Hellada* or Greece (spelt with double 'l').

However, such distortions could not shake the cultural, symbolic and political hegemony of Byzantium, representing the culture of the Greek east, of Constantinople, Bithynia and Nicaea, and manifested through the Christian Emperor's power, whose men arrested the conspirators totally immersed in sexual orgies in the castle of Eladas, on Lemnos. Ioannis, the palace secretary who revealed this conspiracy to the world, closes his letter to his friend by quoting various epigrams testifying to the superior identity and civilization of Byzantine as opposed to Helladic Greece. The latter is characterised by "desolation and poverty, like a wrinkled olive, paralleling the arid, narrow and poor land and future of Helladic Greeks." Athens should "pay homage to Constantinople for, however much it boasts about its olives, it is Constantinople that holds the sceptre." In a final epigram, Bithynia and Nicaea are glorified as assistants to Byzantium and victors over "Helladic silliness." Thus, the Byzantine world of the east claims for itself the olive, the very symbol of Hellenic identity and culture:

Three are the cities of the olive.

Nicaea, Praenestus and Athens.

But, Athens, do not boast about your olives

Nicaea has olives, too, as well as vines,

Fields, gardens, trees, animals and a lake.

It is victorious (nikà) in everything, as its victorious name (Nikaia) shows.

Paraphrase by Dr. V. Chryssanthopoulou
Research Fellow,
Hellenic Folklore Research Centre,
Academy of Athens